ŻUBRY W POLSCE

- POLECAMY WYCIECZKI ŚLADAMI ŻUBRA
- TUTEŻ ZOBACZYSZ ŻUBRY
- TU ŻUBRY NIE PRZYJMUJĄ WIZYT

POLECAMY WYCIECZKI ŚLADAMI ŻUBRA

1 ZAGRODA POKAZOWA ŻUBRÓW W WOLIŃSKIM PARKU NARODOWYM

Żubry nad Morzem Bałtyckim? No pewnie! Możesz je odwiedzić w **Zagrodzie Pokazowej Żubrów Wolińskiego Parku Narodowego (WPN)** i sprawdzić, czy służy im zdrowe, morskie powietrze. Dla zwiedzających są tam dostępne audioprzewodniki. WPN to pierwszy w Polsce park narodowy, w którym objęto ochroną, oprócz lądu, również część wód morskich i plaż. Przebywają tam morskie ssaki – foka szara czy morświn.

ZANIM OPUŚCISZ WYSPĘ...

Na wyspie Wolin warto zwiedzić **Międzyzdroje** – miejscowość turystyczną, w której można wybrać się na spacer promenadą lub wyjść na molo, odwiedzić oceanarium czy planetarium, a w jednej z restauracji zjeść świeżą bałtycką rybę. O czasach, w których na terenie dzisiejszej Polski żubrów było znacznie więcej niż teraz, dowiesz się we wczesnośredniowiecznym **skansenie w miejscowości Wolin**. Latem odbywa się tam popularny Festiwal Słowian i Wikingów.

2 ZAGRODA POKAZOWA ŻUBRÓW W WOLISKU

W Krainie Tysiąca Jezior dzikie żubry przemierzają Puszczę Borecką. Żubry żyjące na wolności unikają ludzi, więc trudno je spotkać. Ale możesz je zobaczyć **w Zagrodzie Pokazowej Żubrów w Wolisku w Nadleśnictwie Borki**, gdzie leśnicy przygotowują urodzone tam żubrzyki do życia w stadzie wolnościowym. Dowiedz się, czy w zagrodzie jest osobnik w Twoim wieku i jak ma na imię. Który z Was jest wyższy?

JAK JESZCZE SPĘDZIĆ CZAS?

W pobliskich **Kruklankach** poszukaj **ruin mostu**. Zapytaj mieszkańców wsi o historię tego niezwykłego zakątka. Przy okazji dowiedz się, gdzie można zjeść lokalny przysmak: plińce z pomocką (placki ziemniaczane z twarogiem). Warto też poznawać tę okolicę, płynąc kajakiem. Jeden z wodnych szlaków wiedzie przez **jeziora: Kruklin, Patelnia, Gołdapiwo, Wilkus, Pozęzdrze i Stręgiel**, na których obowiązuje strefa ciszy. W czasie takiego rodzinnego pływania nasłuchuj odgłosów ptaków wodnych, podziwiaj piękną przyrodę i chłoń jej zapachy.

3 REZERWAT POKAZOWY ŻUBRÓW W BIAŁOWIEŻY

Żubr to dostojny i dziki zwierz, który najlepiej czuje się wśród lasów i łąk. Spotkać go niełatwo, bo najchętniej spędza czas w towarzystwie swoich żubrzych kompanów. Białowieskie stado, żyjące na wolności, zamieszkuje tereny **Lasów Państwowych (nadleśnictwa: Bielsk, Browsk, Hajnówka i Białowieża)** oraz **Białowieski Park Narodowy.** Jeśli chcesz zobaczyć króla puszczy, odwiedź go w **Rezerwacie Pokazowym Żubrów**; aby uzyskać o nim więcej informacji, zajrzyj do pawilonu edukacyjnego.

A GDY JUŻ ZOBACZYSZ ŻUBRY...

Przy okazji wizyty w Puszczy Białowieskiej polecamy spływ kajakowy rzeką Narewką i przejażdżkę **Wąskotorową Kolejką Leśną Nadleśnictwa Hajnówka** lub drezyną. Aby się zrelaksować, odwiedź **Park Pałacowy** w Białowieży lub wybierz się na spacer ścieżką **„Żebra Żubra"**. Kiedy zgłodniejesz, spróbuj białowieskich przysmaków: zupy z opieniek i babki ziemniaczanej, a na deser uracz się tortem marcinkiem.

4 OŚRODEK KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE

W **Ośrodku Kultury Leśnej Lasów Państwowych w Gołuchowie** poznasz las i jego mieszkańców. Zacznij od wizyty w **Pokazowej Zagrodzie Zwierząt**, gdzie zobaczysz żubry, a także konika polskie, dziki i daniele. Czy wiesz, że jeden dorosły żubr może ważyć tyle, ile trzy dziki lub dziesięć danieli? Przylegający do zagrody park-arboretum możesz zwiedzać niespiesznie, podziwiając przyrodę, malownicze mostki i stawy, albo aktywnie, biorąc udział w grze terenowej (tzw. quest). Odkryjesz wtedy wiele sekretów przyrody.

POZNAJ LAS...

Aby lepiej zrozumieć las i pracę leśnika, zwiedź wystawy **Muzeum Leśnictwa**, dostępne w czterech zabytkowych budynkach: Powozowni, Owczarni, Oficynie i Dybulu. W jednym z nich odszukaj 18 ksiąg drzewnych, z których każda jest wykonana z gatunku drzewa, o którym opowiada. Wybierając się w te strony, nie zapomnij zaplanować wizyty w pobliskim zamku.

5 OŚRODEK HODOWLI ŻUBRÓW I EDUKACJI LEŚNEJ W JANKOWICACH

W pszczyńskich lasach odkryj **rezerwat „Żubrowisko"** w **Nadleśnictwie Kobiór**, gdzie leśnicy prowadzą zamkniętą hodowlę żubrów linii pszczyńskiej. Rezerwat powstał na terenie, na którym żubry dokarmiano już 150 lat temu. Żubrzyki, które tu się rodzą (nawet dziesięć rocznie!), otrzymują imiona rozpoczynające się od liter „PL". Przy rezerwacie powstał **Ośrodek Hodowli Żubrów i Edukacji Leśnej w Jankowicach**, którego część jest przeznaczona do zwiedzania. Wybierz się na spacer ścieżką edukacyjną, którą przygotowali leśnicy, a w zagrodzie pokazowej przyjrzyj się żubrom.

CO W POBLIŻU?

Niedaleko rezerwatu leży **Pszczyna** – urokliwe miasto słynące z zamku książąt von Pless. Teraz mieści się w nim muzeum. Za sprawą niesamowitych wnętrz tej budowli, zbrojowni i wozowni możesz poczuć się jak podróżnik w czasie. W **Parku Zamkowym** poszukaj lodowni i sprawdź, czym różni się ona od lodziarni. Odwiedź żubry i inne zwierzęta mieszkające w **Pokazowej Zagrodzie Żubrów** na obrzeżach Parku. Nieopodal, **w Skansenie – Zagroda Wsi Pszczyńskiej**, dowiesz się, jak wygląda utopiec – wodny duszek występujący w wielu śląskich legendach. Wypatruj jego rzeźby w sadzawce.

6 ZAGRODA POKAZOWA ŻUBRÓW W MUCZNEM

W **Zagrodzie Pokazowej Żubrów w Mucznem,** prowadzonej przez leśników z **Nadleśnictwa Stuposiany**, z platform widokowych można obejrzeć te niezwykłe zwierzęta w ich naturalnym środowisku. Wszystkie żubrzyki rodzące się w tym stadzie otrzymują imiona zaczynające się od liter „PU", które są wybierane w plebiscycie organizowanym przez nadleśnictwo. Każdy może nadesłać swoją propozycję. Nadawanie imion odbywa się co roku przy okazji sierpniowych obchodów **Dnia Żubra w Lutowiskach.** Żyjące w naturze i stale rozwijające się bieszczadzkie stado wolnościowe zamieszkuje **nadleśnictwa: Baligród, Cisna, Komańcza, Lesko, Lutowiska i Stuposiany.**

CO JESZCZE KRYJĄ GÓRY?

Będąc w Bieszczadach, możesz doświadczyć wyjątkowego kontaktu z naturą. Podczas spacerów po górach obserwuj przyrodę i podziwiaj piękne widoki z **polonin.** Warto też zwiedzić przynajmniej jedną z wielu w tych stronach malowniczych drewnianych **cerkwi.** Na piknik nad górskim potokiem lub **Jeziorem Solińskim** nie zapomnij spakować lokalnych przysmaków: proziaków (bułeczek) i serów (bundzu czy hucuła).

ŻUBRY W POLSCE

NIEMAPA

NIEMAPA ŻUBRY W POLSCE

Wyrusz w podróż tropem żubra. Ten największy ssak europejski jest nazywany królem puszczy. NIEMAPA proponuje pomysły na rodzinne wyprawy do sześciu różnych miejsc w Polsce, gdzie można go spotkać. Wybierz się na wędrówkę po Puszczy Białowieskiej, wdrap się na bieszczadzkie połoniny, przepłyń kajakiem mazurskie jeziora, zwiedzaj zamki w Pszczynie i Gołuchowie oraz otaczające je parki, wsłuchaj się w szum morza na wyspie Wolin. Oglądaj żubry w pokazowych zagrodach i uważnie je obserwuj, starając się dowiedzieć o nich jak najwięcej. Przyklejaj na NIEMAPIE naklejki (z załączonego arkusza) w miejscach, które odwiedzisz. Gdy wykorzystasz wszystkie naklejki, możesz się uważać za żubrowego wygę!

Sto lat temu nie było w Polsce żubrów żyjących na wolności. Dziś – dzięki wysiłkom wielu instytucji i organizacji, naukowców, specjalistów, a wśród nich leśników – żyje w naszym kraju ponad 1800 żubrów. Nad ich populacją czuwają Lasy Państwowe oraz parki narodowe Białowieski i Woliński, współpracujące z naukowcami z SGGW, ze Stowarzyszeniem Miłośników Żubrów i z Zachodniopomorskim Towarzystwem Przyrodniczym. Według danych z grudnia 2018 roku żubry na wolności żyją w sześciu stadach: bieszczadzkim (551), białowieskim (519), zachodniopomorskim (265), knyszyńskim (158), boreckim (112) i augustowskim (8).

NIEMAPA to seria nietypowych przewodników dla rodzin, które chcą wspólnie odkrywać otaczający je świat. Po wielu wydawnictwach o miastach Polski przyszedł czas na leśną przygodę. Za pomocą zabawnych ilustracji i gotowych propozycji wycieczek przedstawiamy ciekawe miejsca, przyrodę i kulturę. Serię tworzą Mamy Projekt, a ilustracje wykonała Patricija Bliuj-Stodulska. Wszystkie NIEMAPY można pobrać z www.niemapa.pl.

Lasy Państwowe
DLA LASU, DLA LUDZI

mamyProjekt

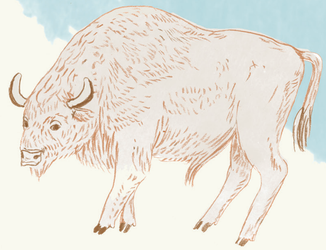
ISBN: 978-83-954671-0-3 2019 www.niemapa.pl www.facebook.com/NIEMAPApl

LASY PAŃSTWOWE DLA ŻUBRA

ŻUBR POWRÓCIŁ DO POLSKI I MA SIĘ CORAZ LEPIEJ, MIĘDZY INNYMI DZIĘKI LEŚNIKOM. CO ROBIĄ PRACOWNICY LASÓW PAŃSTWOWYCH, ABY ŻUBRY DOBRZE SIĘ U NAS CZUŁY?

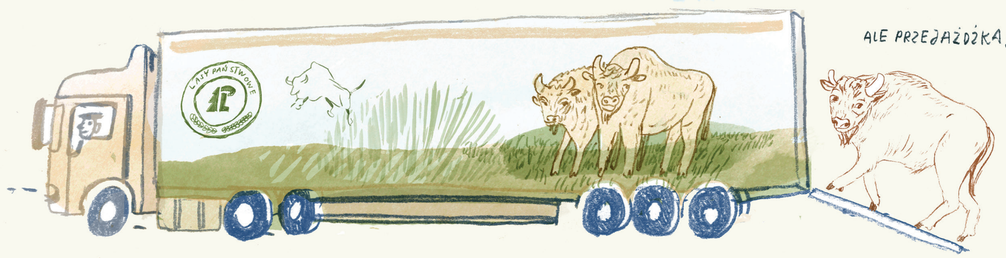
- PILNUJĄ ZDROWIA STAD.
- ŚLEDZĄ ICH LICZEBNOŚĆ I ROZMIESZCZENIE.
- DBAJĄ O WODOPOJE I BROGI, W KTÓRYCH JEST WYKŁADANY POKARM DLA ŻUBRÓW.

- ZAPEWNIAJĄ ŻUBROM PASZĘ, KOSZĄC ŁĄKI I KUPUJĄC SIANO.
- WRAZ Z NAUKOWCAMI GROMADZĄ MATERIAŁ GENETYCZNY POLSKICH ŻUBRÓW.

- WSPÓŁPRACUJĄ Z SGGW I STOWARZYSZENIEM MIŁOŚNIKÓW ŻUBRÓW PRZY PRZEWOŻENIU ŻUBRÓW NA NOWE TERENY LUB WYSYŁANIU ICH DO INNYCH PAŃSTW, W CELU TWORZENIA STAD I WZBOGACENIA JUŻ ISTNIEJĄCYCH.
- WSPÓŁFINANSUJĄ Z FUNDUSZU LEŚNEGO PROJEKTY CHRONIĄCE ŻUBRY W POLSCE.
- PODEJMUJĄ WSPÓLNE DZIAŁANIA Z NAUKOWCAMI, PARKAMI NARODOWYMI I WIELOMA INSTYTUCJAMI, PONIEWAŻ DBANIE O ŻUBRY WYMAGA WIEDZY I DOŚWIADCZENIA RÓŻNYCH SPECJALISTÓW.

ALE PRZEJAŻDŻKA!

LEŚNE MANIERY

- ZACHOWAJ ODSTĘP MINIMUM 50 METRÓW OD SPOTKANEGO ŻUBRA. 50m ⟷
- WYCOFAJ SIĘ, JEŚLI NAPOTKANY ŻUBR NIE ODDALA SIĘ LUB PODCHODZI BLIŻEJ.
- NIGDY NIE DOKARMIAJ ŻUBRA.
- ZACHOWAJ CISZĘ.
- NIE RZUCAJ W ŻUBRA ŻADNYMI PRZEDMIOTAMI.

- PSA W LESIE ZAWSZE PROWADŹ NA SMYCZY.
- NIE RÓB ZDJĘĆ, JEŚLI ŻUBR CIĘ ZAUWAŻY.

OZNAKI ZANIEPOKOJENIA ŻUBRA TO: POTRZĄSANIE GŁOWĄ, OSTRZEGAWCZE CHRUCZENIE, GRZEBANIE W ZIEMI PRZEDNIMI RACICAMI, KRĘCENIE OGONEM. JEŚLI JE ZAUWAŻYSZ, ODDAL SIĘ SPOKOJNIE.

POZNAJ ŻUBRA

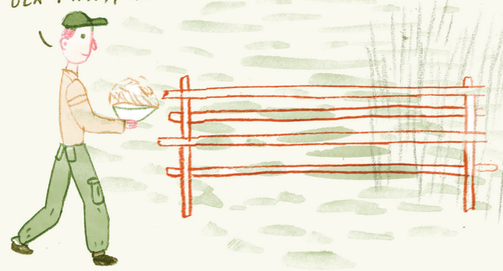
UŻYJ ENERGII SWOJEGO CIAŁA I WYOBRAŹNI, BY ZROZUMIEĆ, JAK TO JEST BYĆ ŻUBREM!

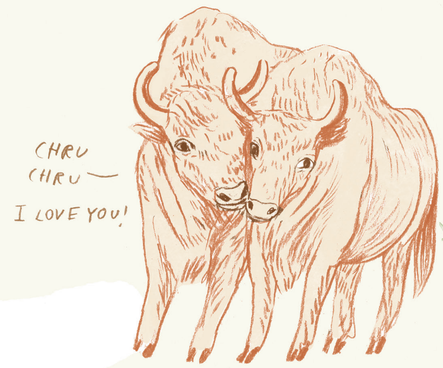

- ODMIERZ I ZAZNACZ NA ZIEMI PATYKIEM DŁUGOŚĆ 300 CM (DŁUGOŚĆ CIAŁA BYKA - SAMCA ŻUBRA) LUB 270 CM (DŁUGOŚĆ CIAŁA KROWY - SAMICY ŻUBRA). SPRAWDŹ, W ILU SKOKACH POKONASZ TE ODLEGŁOŚCI.

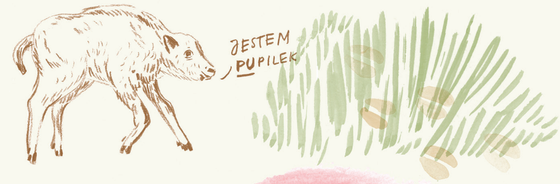

- ŻUBRY UWIELBIAJĄ TRAWY, MŁODE PĘDY ROŚLIN I ZIOŁA. ZAPROPONUJ PRZEPIS NA SAŁATKĘ DLA ZAPRZYJAŹNIONEGO ŻUBRA. PAMIĘTAJ, ABY DOKŁADNIE WYLICZYĆ ILOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH SKŁADNIKÓW. DZIENNA PORCJA POKARMU DLA ŻUBRA WAŻY OKOŁO 50 KILOGRAMÓW!

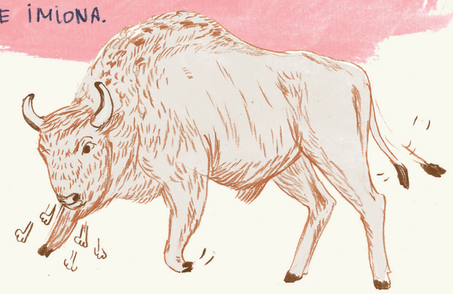

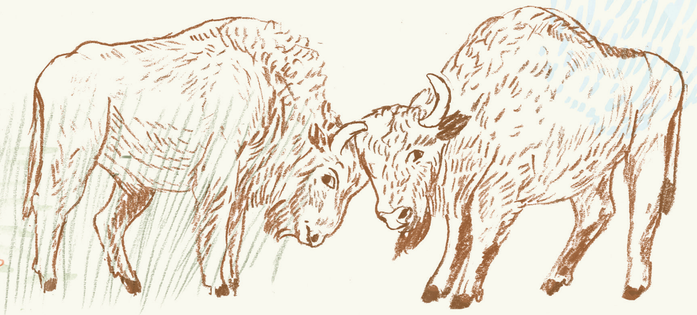

- JESIENIĄ, GDY ROZPOCZYNAJĄ SIĘ ŻUBROWE GODY, BYKI WYDAJĄ CHARAKTERYSTYCZNY DŹWIĘK, ZWANY CHRUCZENIEM, KROWY CHRUCZĄ LATEM DO SWOICH NOWO NARODZONYCH ŻUBRZYKÓW (CIELĄT). WYOBRAŹ SOBIE, JAK TO BRZMI. KIEDY ODWIEDZISZ ŻUBRY I USŁYSZYSZ CHRUCZENIE, PORÓWNAJ TEN DŹWIĘK Z WYMYŚLONYM WCZEŚNIEJ.

- MAŁE ŻUBRZYKI PRZYCHODZĄ NA ŚWIAT OD MAJA DO LIPCA. JEŚLI SĄ URODZONE W POLSCE, TO OTRZYMUJĄ NAJCZĘŚCIEJ IMIONA ZACZYNAJĄCE SIĘ OD LITER „PO", „PU" LUB „PL". WYPISZ JAK NAJWIĘCEJ POMYSŁÓW NA TAKIE IMIONA.

- BYKI MIERZĄ OKOŁO 190 CM WYSOKOŚCI, A KROWY – 170 CM. POTRAFIĄ JEDNAK Z MIEJSCA PRZESKOCZYĆ 2,5-METROWY PŁOT. WEŹ Z NICH PRZYKŁAD I POĆWICZ SKOKI WZWYŻ. SPRAWDŹ, ZAWIESZAJĄC SZNUREK MIĘDZY DRZEWAMI, NA JAKĄ WYSOKOŚĆ NAJWYŻEJ DOSKOCZYSZ.

JEŚLI CHCESZ OBSERWOWAĆ ŻUBRY ONLINE, WEJDŹ NA STRONĘ WWW.LASY.GOV.PL/ZUBRY. NA LEŚNEJ POLANIE W NADLEŚNICTWIE BROWSK ZAINSTALOWANO KAMERĘ, KTÓRA NA BIEŻĄCO FILMUJE PRZYCHODZĄCE TAM ŻUBRY I INNE ZWIERZĘTA.